СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 57. Джерзі Ситі, Н. Дж., вівторок, 10-го березня 1936. — VOL. XLIV. No. 57. Jersey City, N. J., Tuesday, March 10, 1936. THREE CENTS

НОВІ СТРАЙКОВІ ПЕРЕГОВОРИ

НЮ ЙОРК. — Страйк обслуги великих будинків має стати предметом нових переговорів, на котрі вже обі сторони згодилися. Підготування до них поробив посадник Ля Ґвардія. Юнія відразу згодилися на пропозицію, а власники поробили ріжні застереження.

Юнія загрозила, що на випадок, як власники не приймуть пропозиції посадника міста безумовно, юнія викличе на страйк іще додаткових робітників.

ЗАКОНОМ, ЧИ УГОДОЮ?

ВАШИНҐТОН. — З одного боку власники залізничих підприємств, а з другого боку залізничих робітників добивалися від уряду полагоди законодатним способом їхніх непорозумінь.

У своїй публичній відповіді президент Рузвелт радить власникам залізниць і юніям залізничих робітників полагодити ці спори дорогою переговорів і угоди між собою.

У цьому спорі йде передовсім за зеднання залізничої служби головно щодо вживання спільних залізничих стацій. Таке злучення стацій може потягнути за собою зменшення числа робітників і тому залізничі юнії цьому завзято противляться.

КАМПАНІЯ РІПУБЛИКАНЦІВ ПРОТИ РУЗВЕЛТА.

КОЛОРАДО СПРИНҐЗ. — Герберт Гувер виголосив тут перед „молодечою републиканською лігою Колорада" промову, в котрій знову атакував політику „нового розділу", закликуючи своїх слухачів до оборони свободи, що, мовляв, загрожена цею політикою, та рівень життя, що нібито нині обтяжене „морґеджом".

Він говорив молодим републиканцям, що перед ними стоїть до вибору: або признати поневолюючі податки або відмовитися платити довги та піти на іфляцію.

ЯК В ЕВРОПІ КИПИТЬ...

ВАШИНҐТОН. — Супроти того що в Европі настала напружена ситуація наслідком відкликання Німеччиною угоди в Льокарно, американський уряд постановив подвоїти свої заходи, щоб довести до міжнародньої конференції американських держав цього літа.

Супроти цього, що досі на пропозицію в справі цеї конференції ще не відповіла тільки република Параґвай, американський уряд рішився скликати таку конференцію, навіть якби Параґвай узагалі такої відповіди не дав.

НЕБЕЗПЕКА ВЕСНЯНИХ ВИЛИВІВ.

ГАРИСБУРҐ (Па.). — Піднесені весняні води ріки Сускегени понесли велику масу сильно збитого леду і знищили між Роквилом та Дофином десять хат і ушкодили понад сорок.

Крига перла з такою силою, що деякі доми виривала з землі з фундаментами. Ріка нанесла на один гостинець стільки леду, що робітники вспіли потім прорубати тільки дорогу для авт, які їхали нею між двома стінами леду.

РАДЯТЬ ЛІЗІ НАЦІЙ ЗРЕФОРМУВАТИСЯ.

ПОКІПСІ (Ню Йорк). — Понад 200 студентів з ріжних колеґій вели тут у місцевій „Васар Коледж" два дні зразкову „Ліґу Націй", себто публичні наради над політичними справами, при чому наради велися на основі правил, принятих Ліґою Націй у Женеві.

Наради закінчено ухваленням резолюції в котрій пропонується Лізі Націй певні реформи; між іншим радиться, щоб Ліґа признала всім державам рівні права до торговлі в обнятих мандатами краях.

ПРОБУВАЛИ ПЕРЕКОНАТИСЯ ПРАКТИЧНО.

ГЕМПСТЕД (Лонґ Айленд). — Родина проповідника Вилієма Алдерсона постановила попробувати жити в таких грошей, які дістає пересічна родина резробітних на допомогу.

Пробу почала ця родина з початком великого посту. Видає вона на тиждень усього 8 долярів і 20 центів.

Члени родини кажуть уже тепер, що вони чуються трохи голодні. Родина Алдерсона зложена з батька, матери й трох дітей. Думають держатися цього видатку цілий піст.

СВАРЯТЬСЯ ЗА АМЕРИКАНСЬКУ КОНСТИТУЦІЮ.

САН ПЕДРО (Каліфорнія). — Д-р Ботлер, президент Колюмбійського університету, запротестував публично проти виступів перебуваючого тепер тут анґлійського письменника Джорджа Бернарда Шо проти американської конституції. Він заявив, що думки письменника про політичні справи такі смішні, що не варто навіть про них говорити.

На це Бернард Шо сказав: „Я припускаю, що якби д-р Ботлер мав автомобіль 30 літ тому і цей іще їздив би, то він певно не міняв би його за новий. Таксамо мається справа з вашою конституцією".

Бернард Шо робив тут натяки на те, що президент Ботлер заявився проти всякої зміни американської конституції.

ПОВІДОМЛЕННЯ В СПРАВІ ВИНАГОРОД ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ

Отсим подаємо до відома всіх відділових урядників та членів У. Н. Союза, що згідно з ухвалою річного засідання головного уряду У. Н. Союза з лютого 1936 р., У. Н. Союз виплачуватиме за приєднування нових членів на протязі 1936 року такі самі нагороди, які виплачувано в 1935 році, а саме: $3 від члена, що обезпечує себе на $500; $4 від члена, що обезпечує себе на $1000; $1 від дитини, яка вступає до кляси I., або до кляси II., або до кляси III. Молодечого Департаменту.

Також ухвалено залишити для предсідників і касієрів відділів тісамі нагороди, що були минулого року, а саме по 25 центів від кожного нового члена, що буде приєднаний до відділу на протязі 1936 року.

Виплата нагород відбуватиметься в таких місяцях:

У червні 1936 року будуть виплачені нагороди за тих усіх нових членів, що будуть приєднані до орґанізації на протязі січня, лютого й березня 1936 р.

У вересні 1936 р. будуть виплачені нагороди за тих членів, що будуть приєднані до орґанізації на протязі квітня, травня і червня 1936 р.

У грудні 1936 р. будуть виплачені нагороди за тих членів, що будуть приєднані до орґанізації на протязі липня, серпня і вересня 1936 р.

У березні 1937 р. будуть виплачені нагороди за тих усіх членів, що будуть приєднані до орґанізації на протязі жовтня, листопада і грудня 1936 р.

Предсідникам і касієрам нагороди будуть виплачені по замкненні руху членів за цілий рік.

Щоб уможливити головній канцелярії виплату кожної нагороди у відповідному часі та відповідній особі, то на протязі цього року таксамо треба буде присилати з кожною новою членською аплікацією окрему карточку в справі винагороди.

НАДЗВИЧАЙНІ НАГОРОДИ.

У відозві, проголошеній у „Свободі" з дня 7 березня 1936 р., головний уряд У. Н. Союза звернувся з просьбою та домаганням до всіх відділових урядників та членів, щоб вони на протязі 1936 року повели спеціяльну кампанію за приєднування дітей в члени Молодечого Департаменту.

Отже щоби посилити ту кампанію, а з другої сторони, щоб відповідно винагородити тих ревних Союзовців, які возьмуть активну участь у тій кампанії та приєднають більше число дітей до орґанізації, головний екзекутивний комітет У. Н. Союза на своїх зборах з 6 березня 1936 р. рішив призначити такі надзвичайні нагороди:

За	приєднання	100	дітей і більше	— $75.00
„	„	75	„ „	— $50.00
„	„	50	„ „	— $35.00
„	„	25	„ „	— $20.00
„	„	15	„ „	— $10.00

Оті надзвичайні нагороти будуть виплачені зовсім окремо та додатково до звичайної нагороди, яка, як тут уже повище було зазначено, виносить $1 від дитини.

До надзвичайних нагород буде управнений кожний урядник і член Союза, що зорґанізує на протязі 1936 року вимагане число дітей, без ріжниці, чи ті діти будуть приєднані до кляси I., II., чи III. Молодечого Департаменту.

Надзвичайні нагороди будуть виплачені по замкненні руху членів за 1936 рік.
1936 рік.

Д. Галичин, гол. рек. секретар.

УТЕЧА ВЯЗНІВ З ТЮРМИ.

У битві між двома вязнями, що втікали зі стейтової вязниці Савт Дакоти, та громадкою доганяючих тюремних урядників, згинули три особи, а четверта була смертельно ранена. Начальник тюрми Юджін Рілі дістав постріл у плече й груди й помер у шпиталі. Один чоловік, що припадково попав на стрілянину, теж помер від ран, які дістав підчас стрілянини. Один з утікачів згинув на місці. Один депутат шерифа має небезпечний постріл; лікарі зробили йому операцію, але не мають надії вдержати його при життю. Другого втікача піймали.

СОВЕТИ ВІДГРОЖУЮТЬСЯ.

Советська преса переповнена погрозами, зверненими проти Німеччини. Кажеться, що советська армія готова до війни і жде хвилі, коли Гітлер „зачіпиться з Советами".

ЖИД МУЖЕМ 20 ЖІНОК.

Виленська поліція дістала скарги від 20 жінок, що жид Адольф Кон оженився з ними приблизно в тому самому часі. Поліція розіслала за Коном стежні листи.

ОШУКАНЦІ ПЕРЕД СУДОМ.

У Самборі розпочався процес проти адвоката з Дрогобича, д-ра Германа Кавфмана, якому закинено, що підписував чужими назвищами векслі, фальшував документи, перекупляв урядовців і т. п. Разом допустився ріжних ошуканств і зловживань на кількасот тисяч зл. Разом з Кавфманом засіли на лаві обвинувачених бувший управитель дрогобицького відділу Банку Краєвого Господарства, д-р Шелінський, бувший прокурент того банку Юркевич і бувший скарбовий урядовець Бодзюх під закидом, що улекшували Кавфманові зловживання, а врешті спільник головного обвинуваченого, Адольф Парізер.

ТЕЛЯ З ДВОМА ГОЛОВАМИ.

Недалеко містечка Мирор, Алта., на фармі Й. Есела вродилося двоголове теля, яке жило кілька годин. Сама корова перепудилася своєї дитини, а фармер був теж немало здивований таким дивоглядом. Багато людей з містечка й околиці приходили на фарму Есела, щоби подивитися на небувалу потвору. Фармер казав цього виродка випхати.

ЕМІҐРАЦІЯ З ПОЛЬЩІ ДО ПАЛЕСТИНИ.

В 1934 р. виїхало з Польщі до Палестини 13.567 осіб, а в р. 1935 аж 25,092, себто еміґрація жидів з Польщі до Палестини зросла в минулім році подвійно.

РІЗАНИНА В ЦЕРКВІ.

Підчас богослуження в церкві дальматинського села Шіян біля Спалато прийшло до сварки, а потім до бійки між селянами двох громад. Селянин Юрес упав біля вівтаря трупом, порізаний ножами. Бійка перенеслася перед церкву і була така завзята, що коло пятьдесять людей вийшло з тяжкими або легкими ранами. Священик припинив богослуження, щоб закликати жандармерію, яка арештувала кількадесять осіб. Церкву опечатано.

БАҐАТСТВО НАШОЇ ЗЕМЛІ.

В Липю, пов. Турка, довертілася фірма Польмін значних джерел нафтової ропи, що дають три ваґони денно. Відкрито їх у глибині 94 метрів. Липе лежить 24 км. на південь від Устрик.

НІМЕЧЧИНА ЗАВДАЛА ВЕРСАЙСЬКОМУ ДОГОВОРОВІ ОСТАТОЧНИЙ УДАР

БЕРЛІН. — Суботніщня промова Адольфа Гітлера, виголошена в німецькім парляменті в справі видання зарядження заняти німецькими військами надренську демілітаризаційну смугу становить початок нової епохи в Европі. Його промова означала уневажнення локарненського договору, заключеного з Францією і Бельґією в справі ненападу, а ґарантованого Анґлією й Італією. Гітлер заявив, що цей договір перестав існувати з хвилею, коли Франція заключила військовий договір з Советами. Та ця заява ще вбиває другий договір. Цей, на якім оперто локарненську умову. А цим договором є славний версайський мир, якому треба завдячувати ввесь повоєнний заколот в Европі і який між іншим вирішив, що між Францією і Німеччиною має бути на німецькій землі над Реном смуга широка 50 кільометрів, у якій не має бути німецького війська. В цій смузі знаходяться такі німецькі міста як Дісельдорф, Кольонія, Кобленц, Франкфурт над Меном, Монгайм. Ця смуга як демілітаризаційна вже не існує. Вона тепер занята німецькими військами, які вмаширували в згадані міста в суботу, точно в тім часі, коли Гітлер виголошував у парляменті свою двогодинну промову, і коли населення Надренії витало це військо з надзвичайним ентузіязмом.

У тім випадку ввесь нарід по стороні Гітлера.

Нема двох слів щодо цього, що отсе зарядження Гітлера стрінулося зі згодою всього німецького народу. Ним знято останнє тавро сорому, яке залишилося на німецькім народі як наслідок програної світової війни. Бо німці відчували це дуже болючо, що їм не дозволено розпоряджатися своєю землею так, як їм подобається.

Віддав справу під рішення народу.

Щоб виявити перед світом, що зарядження Гітлера є висловом бажання всього німецького народу, Гітлер розвязав парлямент і розписав нові вибори, підчас яких матиме німецький нарід змогу висказати свою думку про свій уряд. Таке виходить із заяви Гітлера.

Пропонує новий спосіб замирення.

Гітлер заповів, що, зриваючи з версайським і локарненським договором, він не бажає заколоту ні війни в Европі. Навпаки, він предкладає новий договір на час 25 років, яким годиться забезпечити Франції спокій, і то разом з Анґлією й Італією, як теж вступити наново до Ліґи Націй, якщо ця інституція зірве вже раз з версайським договором, який не існує.

ФРАНЦІЯ ВЗИВАЄ ЛІҐУ ПОМОЧІ І ВИСИЛАЄ ВІЙСЬКА В НАДРЕНІЮ.

ПАРИЖ. — Французький уряд радив над тим, що йому робити супроти поступку Гітлера. В першу чергу він проголосив проклямацію, в якій ствердив, що Німеччина нарушила договори, які були ґарантією мира в Европі. Далі ствердив, що не буде переговорювати з Німеччиною „під загрозою", себто так товго, доки стоятимуть „під боком", себти над самим Реном, німецькі війська й гармати. Премієр Саро назвав німецький поступок „брутальним". Заявив, що супроти такого поступку всякі договори тратять усяку вартість і людскість вертається до „закону джунґлів".

Разом з тим взято під увагу, що Гітлер заповів, що Німеччина готова вже до збройного опору, себто до війни, якщоб її хотіли змусити вийти з Надренії. Тому вислано вправді 50,000 свіжого війська на німецько-французьку границю, але заразом проголошено, що в справі нового конфлікту в Европі відбудуться цеї пятниці спеціяльні наради Ради Ліґи Націй, на які запрошено теж Німеччину.

ІТАЛІЯ КОРИСТАЄ З ЗАМІШАННЯ.

ПАРИЖ.—Є відомо, що Мусоліні заявив Франції, що Італія стане тепер по її стороні, якщо вона зліквідує санкції, звернені проти неї через війну з Етіопією. І є таке переконання, що прийшов кінець тим санкціям, та що позиція Мусолінія тепер значно скріпилася. В Анґлії теж так думають.

АНҐЛІЯ ЗАДЕРЖУЄ РІВНОВАҐУ.

ЛОНДОН. — В першу чергу британський уряд теж запротестував проти вмаршу німецьких військ у Надренію і проти зломання локарненського договору Німеччиною. Але заразом є він і проти таких мір проти Німеччини, які моглиб довести до війни. Анґлійська преса подає тесаме що й деяка французька, а саме те, що це було загально відоме, що Німеччина скоріше чи пізніше ввійде в Надренію і що булоб розумніше, якби це було сталося на підставі пропозиції самої Франції, ніж те мало статися в теперішний спосіб. Анґлія думає, що мирова пропозиція Гітлера дає змогу упорядкувати відносини в Европі на новий лад і що цю пропозицію треба взяти під увагу.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАМІТНИЙ СТРАЙК

Страйк обслуги високих будинків у Ню Йорку дістає багато розголосу в місцевій і позамісцевій пресі. Ця маса „поблиситі", яку дістає страйк, могла би виглядати на вислід того, що багато ґазетярів є приватно діткнені новими умовинами, викликаними страйком, але коли ця „поблиситі" йде день за днем, не зменшаючись, а збільшаючись, то це знак, що за цими вістками криються важні публичні справи.

Страйк обслуги високих домів є без сумніву власне нагодою, що розкриває багато болючих питань. На першому місці є, очевидно, справа умов праці величезної маси робітників, що обслугують ці доми. Є багато людей, які самі бунтувались би, якби хтось казав їм працювати за таку низьку заплату; але як робітники виступили з домаганням підвищення заплати, вони відвертаються від справи й кажуть, що в них є важніші справи, як добробут інших людей. Отже варт застанови, чи справді воно так є: чи справді доля великої ґрупи робітників не має впливу на людей з інших ґруп, що не мають нічого з нею спільного?

Страйк, як звичайно, накидає на робітників бабато клопотів. Перед неодним з них стає питання: чи варто терпіти всякі ті невигоди для боротьби за кращі умовини праці? Чи не краще було би лишити все для особистого зусилля, себто старатися добитись кращих умов, попросивши боса з шапкою в руці?

Страйк робить ріжні недогоди людям, що живуть у високих домах. Люди, що живуть на високих поверхах, не мають обслуги на „елевейторах". Деколи власники домів наймають „скебів" удержувати „елевейтори" в руху. Один професор учительської семинарії при Колюмбійськім університеті, почувши, що заряд дому, де він живе, наняв страйколомів, щоб він не потребував ходити по сходах пішки, заявив, що поки страйк не буде полагоджений, він буде ходити. Чи мав він слушність, чи може за те, що він заняв таке становище, його варто назвати дурнем з мокрою головою?

Власники високих домів посилають оголошення за робітниками, себто „скебами", до всіх університетів, себто кличуть студентів на „скебів". Отже маємо питання: чи студент, що потребує грошей на студії, оправданий „скебувати"? Правда, він цим помагає побити робітників, але чи його має це обходити? Чи він коли буде „дженітором"?

Власники домів завзялися зломати страйкуючих робітників і наймають бандитів з ріжних страйколомних бюр, плятячи по 8 долярів скебові на день тоді, як вони відмовляють страйкуючим робітникам підвишки заплати на 8 долярів на місяць. Видно, що власники стоять на становищі, що заряд їх домів це їхня особиста справа, до якої тільки вони мають право, до якої робітникам засі.

Такі й подібні питання ставить перед нами страйк. Чи це наша справа займатися ними, чи може нам треба сказати: „Наша хата зкраю, я ся в це не мішаю!"?

БОРОТЬБА ЗА НАЗВУ НАРОДУ

Закарпатські українці в обороні свого права.

„Народовецьке Учительське Товариство" в Ужгороді ухвалило на загальних зборах дня 2. липня 1932 р. зміну статуту, а саме змінило свою назву на „Товариство Українського Учительства" й ввело як мову урядування — українську, замісць руської. Але чехословацьке міністерство внутрішніх справ не затвердило цієї зміни статуту, й відкинуло його. Своє відмовне рішення з дня 16. січня 1933 р. умотивувало воно тим, що **назва „український" є в Чехословаччині протиправна.** Бо означення мови й народности як „української" є неправильне (!) й суперечить правним приписам, що відповідно до них мова й народність домашнього (автихтонного) населення Підкарпатської Руси означується як руска (малоруська, русинська,). Крім того в назві „укрїанський" слід добачувати також протидержавні ціли зогляду на відомі змагання до витворення соборного українського звязку.

Проти цього рішення внесло „Народовецьке Учительське Товариство" зажалення до Найвищого Адміністраційного Суду в Празі, де 15. лютого ц. р. відбулася **розправа** перед пятичленним сенатом під головуванням през. Егліха. „Народовецьке Учительське Товариство" заступав д-р Володимир Комаринський, адвокат в Мукачеві. На розправі був приявний між іншими закарпатський посол до празького парляменту й одночасно голова „Учительської Громади" Юлій Ревай, відпоручник закарпатського студентства Ст. Росоха й кореспондент „Нового Часу", як одинокий представник краєвої преси.

Розправа почалася по 12-тій год. вполудне. Предсідник сенату зясував справу кількома словами. А потім забрав голос адвокат д-р В. Камаринський і виголосив дуже змістовну промову. В ній збивав рішення міністерства льоґічними, переконливими й особливо з правного боку сильними арґументами.

Хто нарушує закон?

Д-р В. Комаринський вказав передусім, що міністерське рішення є незаконне. Міністерство стоїть на становищі, що населення Підкарпатської Руси можна називати руським, русінским, малоруським і т. д., тільки не українським. Таким чином саме міністерство нарушує закон. Бо не йде тут про якесь вирішування назви населення, а про те, що чехословацькі громадяни української народности відчули потребу заснувати учительське товариство, що й зробили. А тому, що їх материя (рідна) мова є українська, ухвалили, що вона має бути мовою урядування в їхнім товаристві.

Чи українці є рівноправні громадяни в Ч. С. Р.?

Конституція Чехословаччини говорить в § 128-мім, що всі чехосовацькі громадяни є рівноправні перед законом, усі користуються рівними громадянськими й політичними правами без огляду на їх расу, мову або віру. В конституції нема ніякої постанови, згідно з якою ці права не належать чехословацьким громадянам української народности, чи належать їм лише в обмеженій формі. Тому треба ствердити, що чехословацькі громадяни української народности мають ті самі права, що й всі інші громадяни ЧСР.

Однак ця рівноправність була нарушена міністерським рішенням про заборону назви „український", що тимсамим робить незаконним те рішення. Бо конституція забезпечує к о ж н о м у чехословацькому громадянинові права признаватися до якоїсь йому завгідної національности, тобто й до української.

В чехословацькій конституції признає 113 § усім громадянам право орґанізувати товариства, а 128 § каже, що громадяни чехословацької держави можуть довільно вживати в межах загальних законів **якоїнебудь** мови в приватнім і публичнім життї. А проте рішення міністерства відбирає це право українцям, хоч вони є теж повноправними чехословацькими громадянами.

Параґрафова софістика.

Можнаб закинути, що не дозволяючи означувати урядову мову товариства „українською", тим ще не забороняється українцям орґанзіувати собі товариства. Але цей закид має тільки софістичне значіння. В практиці моглиб українські громадяни здійснювати право на власні орґанізації хіба в той спосіб, що мусілиб уживати якоїсь іншої, а не української мови, як урядової мови свого товариства... А це означає скасування їх громадянської рівноправности. Бо коли можуть громадяни чехи (словаки) мати свої товариства з чеською (словацькою) мовою, німці з німецькою, ба, нарешті й цигани — з циганською, то це саме право належиться напевно також громадянам української народности.

Правні й „протиправні" народи...

Міністерське рішення каже, що вживати назви „український" протиправно. Мусимо підкреслити, що чехословацька конституція не знає якоїсь „протиправної народности". Нема в ЧСР закону, що вичисляв би, які народности є правні й мають змогу вживати своєї мови в життї товариства, а які є протиправні народности й позбавлені цього права. Навпаки, на основі конституції всі народности є правні, отже й українська народність в ЧСР є правна.

Жидам і циганам вільно.

Також нестійним є умотивування, мовляв — в Ґенеральнім Статуті для Підкарпатської Руси і в реґулямінах чехословацького парляменту не вживається назви „український". Поперше, нема законної постанови про те, що існують лише ті народности і в згаданих реґулямінах. Подруге й практика, що правильно кермується конституційною рівноправністю всіх народів, дозволяє на товариства також з такою мовою, що про неї нема згадки в тих правних нормах. Ось переді мною — каже д-р В. Комаринський — лежить затверджений владою статут „Гебрейського шкільного товариства для Підкарпатської Руси"; мовою цього товариства є мова гебрейська. Також є затверджений статут руханкового тов. „Маккабі", що має гебрейську мову урядування. Існують на Підкарп. Руси циганські товариства з циганською мовою, хоч теж про цю мову нема ніде в чехословацьких правних нормах ніякої згадки.

Факти, що також суперечать міністерському рішенню.

Очевидно, що це міністерське рішення нарушує закон, бо вже існують на Підкарпатській Руси товариства з українською мовою урядування, що мають владою затверджений статут, як наприклад хор „Бандурист" в Ужгороді. В Чехословаччині, зокрема на Підкарпатській Руси виходить ціла низка українських часописів, один навіть з назвою „Українське Слово", а урядам не прийшла до голови думка покликуватися з цього приводу на Ґенеральний Статут, що в ньому не згадується про українство.

Врешті самі державні чехословацькі орґани часто вживають назви „український". Міністерство освіти в однім своїм розпорядку з 20. 12. 1919 р. говорить між іншим: „...щоб громадяни Карпатської Руси не затратили свідомости, що як **українці** є членами" і т. д. В усіх статистиках є рубрика для української народности. Підчас перепису населення голосилися на Підкарпатській Руси до української народности.

Зайвий страх перед назвою „український".

Безосновним є мотив міністерства, що в означенні „український" слід добачувати також цїли протидержавні зогляду на відомі змагання до витворення соборного українського звязку. Цеж нельоґічно й означає воно попросту гноблення культурного життя певної частин громадян чехословацької републики, що належить до української народности. Відбирається їм права орґанізувати товариства, побоюючись, що культурний розвиток цього народу міг би збудити відосередні забаганки. Це побоювання зовсім неумотиване й проти таких забаганок має чехословацьке законодавство й влада інші середники, як гноблення життя товариства.

Чейже є в Чехословаччині товариства німецькі, мадярські й польські, хоч Чехословаччина сусідує з німецькою, мадярською й польською державою і хоч можна побоюватися, що будуть змагання серед чехословацьких громадян німецької народности прилучитися до Німеччини, серед мадярів до Мадярщини, а серед поляків до Польщі. Проте чехословацькі власти не зробили превентивних заходів супроти товариств з урядовою мовою німецькою, або мадярською, щоб ось-так придушити „відомі змагання".

Колиб загально вважалося за правильний повищий мотив міністерства, то право орґанізуватися в товариства малиб в ЧСР, крім чехів і словаків, тільки мабуть жиди й цигани, бо лише серед них можна виключити „відомі змагання до витворення соборнгоо звязку".

З цього ясно, що міністерське рішення, наперекір чехословацькій конституції і наперекір забезпеченій нею рівноправности для всіх чехословацьких громадян, уважає за протидержавне вживання української мови, як урядової мови в товаристві, отже в практиці відбирає чехословацьким громадянам української народности право орґанізуватися, що можуть робити чехословацькі громадяни інших народностей. Така практика високого уряду нівечить також консолідаціну працю, бо викликує недовіря до законів, почуття гнету й меншевартости та нарушує найвищий закон — конституцію. Тому необхідно прихилитись до цього зажалення, як вповні умотивованого й скасувати рішення міністерства внутрішніх справ, як протизаконне!

Відкладається!..

По промові д-ра В. Комаринського відійшов сенат Найвищого Адміністраційного Суду на нараду, що тривала цілу годину. По цій, будь-що-будь досить довгій нараді здавалося, що остаточно западе позитивне вирішення цієї, аж занато дразливої справи, бо ніяк не лицює, щоб в демократичній републиці відбиралось одному з її народів його природне праве — право на свою назву. Але коли по одногодинному очікуванні вернувся Сенат до салі розправ, заявив предсідник, що проголошення присуду відкладається до 30. квітня ц. р. („Новий Час").

Л. М-ський.

Знайомий.

— Десь я вас, пане, бачив?

— Можливо.

— Ага, вже знаю. Чи не в відділі для збуту худоби?...

УЛАС САМЧУК

ГОРИ ГОВОРЯТЬ

Роман у 2-ох частинах.

Частина перша.

20

Кватирував Павло в знайомих і жив добре. Війна мало дошкулювала йому. Добре їв, випивав. Коли зненацька наперли на Ворохту москалі, Павло сидів у себе на кватирі і чекав на курча, яке підсмажувала йому господиня. Кінь його стояв осідланий під повіткою й їв сіно. Павло мав їхати до Ясіня. Зо всіх боків чути стрілянину, але це продовжується від самого раня й ніхто не звертав на це уваги. Великий відділ москалів з двох боків натиснув на Ворохту й австрійська артилерія почала крити по них з гармат.

І раптом вбігає сусідчин хлопець і кричить: — Москалі! Павло як сидів, зривається й прожогом з хати. Хата на ґрунику, перед нею повітка, а з обох боків по оборогові. Павло вибіг за оборіг і глянув в долину. Дорогою в сторону Ясіня вростіч, на військових возах, віджджає якась австрійська частина. З другого боку, в кільометровому від утікаючих віддаленню, коло сенаторійних будівель, де стояв штаб його полку, видно як бігають якісь люди. Павло відразу пізнав москалів.

До ста чортів зо всякими курчатами. Тікати. Дорога до Ясіня майже відтята. Їхати в низ значить лізти під кулю якому небудь москаликові. Чим скоршіе через гору. Миттю гнуздає коня, плигає на сідло, вганяє в боки свого карого остроги й з копита зриває в чвал.

І тільки, що встиг виїхати з подвірря, як від сусіднього оборогу впало кілька стрілів. Кулі просвистали над його головою. Пригнувся, осторожить коня, той робить кілька сильних стрибків і за пару хвилин смереки закрили його від зору ворога.

Низом чвалувала московська кіннота. З протилежного боку зарататакав скоростріл. Йому відповів другий. З полонини Григорівка й Кукул відкрився сильний скоростріьний і гарматній вогонь. Над Павлом зо стогоном пролетіло кілька більших гарматніх стрілен у напрямку Ворохти.

Кінь рве вперед. Плаї не рівні, покручені, в багатьох місцях позавалювані буреломом. Кінь стрибає через усе, що попадеться на дорозі.

Починає темніти. Ще осилити один ґруник і він на Бубньому. А там вже легко й до Ясіня. Кінь увесь у милі. Скоростріли ратакають зо всіх ґрунів. Московські гарматні стрільна пролітають над вершником і тріскають десь на Бубньому. Здовж границі в приготовлених ще від минулого року окопах засіли австрійці. Росіяни атакують їх позиції, але безуспішно.

Павло пересік лінію окопів, вїхав до Стебницького звору і вже свобідніше почвалав просто до Ясіня.

Тут страшний рух і тіснота. У кілька валок безупинно тягнуть у сторону Кевелева. Навантажені до останньої можливости самоходи, не встані пробити собі дорогу і мусять поволі повзти разом з підводами. На двірцях Зімір, Лазещина, Ясіня, багато паротягів, порожніх і повних вантажних і особових ваґонів. По ґрунях, лісах і полонинах, серед темноти й холоду, розсипано безліч зворохобленого люду. Мирне населення Стебного, Чорної Тиси й Репеґова під обстрілом.

Павло як найшвидше розпитується де є штаб. Виявляється, що лишається тут і займає будівлі лісової управи. Штаб дивізії відтягнувся до Квасів. Туди відїхало також багато таборів і деякі кінні частини.

Перше, про що турбувався Павло — Марійка. Що вона тепер робить сама з дитиною. Ще чого доброго захоче тікати, а куди піде серед ночі та холоду. Зовсім нікуди тікати. Раз штаб залишається, значить є надія, що далі не відступлять.

І Павло не дрімає. Швидким орлом злітає на коня, вганяє в здухвини остроги й просто в брід через Тису, не тримаючись дороги, мчить на гору до Марійки.

Застав її щє дома. Розіпялася над дитиною, звязувала в клунок якісь речі та старанно виплакувала. Павло був для неї янголом, післаним з неба. Лишила клунки, кинулася до нього й заголосила ще сильніше.

— Не реви. Досить ревні. Розкидай до біса дрантя та вари вечерю. Москаля затримали... Ну, а що робить наш пацюк? Верещить? Ну, гаразд. Вари, що там маєш, бо я голодний, як чорт. Вари, а я ще заїду до своїх. У них там мабуть також непереливки. А після вернуся знов.

Обняв Марійку, вліпив їй твердий вояцький поцілунок, вийшов, махнув на коня і копита карого зачвалали в розквашеній дощами землі.

17.

Частина піхоти, в якій Гриць Янчеюк, як підстаршина, провадив один рій, поквапом відступала з Яблониці в напрямку Ясіня. Люди вже три дні не дістали теплої страви й навіть не бачили своєї кухні. Підкормлювалися хто чим міг. Безустанні дощі, холод, драпання з гори на гору. Вояки виснажилися до останнього. Сам ройовий, стративши половину людей, ледви тримається на ногах! До всього був легко ранений в палець.

Досягнувши Григоріївки й користаючись панікою та темнотою ночі, порішив махнути додому. Тут же до чорта, всього подати рукою, а дома більше року не був. Мокрий, ранений, вимордуваний, порішив забігти хоч на годину попоїсти та переодягнутися.

Але чи донесуть ноги? Вони зовсім відмовляються служити, а до Ясіня кільометрів пятнацять ходи. Три добрих годині. Одначе було не було. Жінка, тепло, страва. Йде! Він знає добре дорогу. Ніч для нього не страшна.

Відпустки нема в кого брати. Закинув на плечі торбу, кріс і гайда. Ноги гнуться від перевтоми. Тіло, ніби поломане. Одначе напружив усі зусилля, розімяв кости й помчав.

В долину не йшов, а летів. Каміння, повалені стовбурі. Прийшлося пару разів заорати носом. Розбитий палець щимить, повязка на ньому злетіла й загубилася, він замотав його якоюсь, знайденою в кишені, брудною ганчіркою.

Коли вибіг на шлях, на щастя трапився тягарник. Підчипився ззаду й за двацять хвилин був в Ясіню. Ох, село, рідне село. Так вже давно тебе не бачив! Але тепер нічого тут не побачиш. Темнота, повно вояків. На вулиці Содома й Гомора. Пейсаті мешканці неймовірно ґаласують і, забравши своє майно на підводи, віджджають.

Але Гриць не має часу до цього придивлятися. Йому ще дістатися на один ґруник і він дома, коло жінки, в теплі. Переходить міст, перед ним стежка догори. Ох, і крута вона клята сьогодні. Ну витримайте ще, ніженьки! Ще хвилинку сили, ще одну! Далі, вперед. Не можна далі. Стає, відсапує. Ще мент, ще хвилинку, ще одно зусилля.

Ось він уже бачить рідну хатину. Бачить у її вікні світло. Марійка не спить. Хібаж можна такої ночі спати? Десь видно метушиться бідна. Он як світло мигає.

І ось він на рідному подвірю. Став, віддихнув, зняв шапку. Ноги тремтять, підгинаються, очі заливає піт. Йде до хати. Але, що то за кінь стоїть коло повітки? Підходить. Величезний, осідланий, військовий конисько. Не добра думка мигнула в нього. Замісць до дверей, підійшов до вікна, приложив бідачисько мокре чоло до тахлі й дивиться. Дивиться й чує як починає буритися кров. Обтирає долонею чоло, очі, а долоня в крові й бруді.

Так. Він не помилився. Він виразно бачив його, свого ворога. Це він там дужий, здоровий. Лють страшна прокинулася, так би розбив все навкруги. За плечима в нього кріс, але він не встані зняти його. Нарешті Гриць бачить, як Павло обняв Марійку, поцілував і виходить. А вона нічого. Вона ще видно радіє. Гриць причаївся за рогом хати. Ось Павло вийшов, сів на коня. Кінь видно втомлений, тяжко затупав копитами й зник у темноті.

Марійка весела вернулася до хати й зараз до дитини. Воно спить. Хай спить. Дяка Богові й усім святим, що не треба нікуди тікати. Згадала, що треба варити. Отжеж він скоро вернеться. Обернуася до порога й остовпіла.

На порозі в орамленню дверей стоїть обідрана, окрівавлена постать. Вона пізнала її й різко викрикнула. Обличчя Марійки зблідло, очі сильно побільшилися.

А Гриць як стояв на порозі так і не пішов далі. Поволі сів у відчинених навстежінь дверях, поставив перед собою кріс і дико дивиться на Маріку. Зазираючи в вікно, він не бачив колиски з дитиною. Але тепер побачив. Спочатку зовсім остовпів і колиб Марійка не так перелякалася, моглаб спокійно взяти дитину й вийти з нею геть. (Д. б.)

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗА

ЩО ВІДБУЛАСЯ В ДНЯХ 10, 11, 12, 13, 14 і 15 ЛЮТОГО 1936 РОКУ.

Рух членів за 1935 рік.

З початком січня 1935 року було в У. Н. Союзі всіх повнолітніх членів — 20,974
В 1935 році принято нових — 1,562
принято наново — 1,451
принято з переступ. листами — 355
принято з інших кляс — 73
перенесено зі старого до нового роду обезпечення — 3,077

Разом 27,492

В 1935 році суспендовано — 2,728
відійшли з переступ. листами — 362
відійшли до інших кляс — 72
відійшли зі старого до нового роду обезпечення — 3,077
відійшли зі зворотом в готівці — 46
відійшли з виплаченим обезп. — 8
відійшли на безплатне продовження — 50
померли — 166

Разом 6,509

Отже з кінцем 1935 року осталося в У. Н. Союзі повнолітніх членів — 20,983

Молодечий Департамент.

З початком січня 1935 року було в У. Н. Союзі всіх дітей — 9,273
В 1935 році принято нових — 599
принято наново — 462
принято з переступ. листами — 170
принято з інших кляс — 28

Разом 10,532

В 1935 році суспендовано — 993
відійшли з переступ. листами — 175
відійшли до інших кляс — 28
відійшли до повноліт. членів — 686
відійшли на безплатне продовження — 28
відійшли з виплаченим обезпечення — 1
померли — 13

Разом 1,924

Отже з кінцем 1935 року осталося в У. Н. Союзі всіх дітей — 8,608

З цього числа було обезпечених:

В клясі І. Молод. Департаменту — 6,914
В клясі II. Молод. Департаменту — 1,694

Повнолітні члени були обезпечені в таких клясах:

З кінцем 1935 року було членів у старім роді обезпечення — 571
В обезпечені, платнім за життя, з вкладками на протязі 20 років — 566
В обезпеченні, платнім по смерти, з вкладками до 70 року життя — 617
В обезпечені, платнім по смерти з вкладками на протязі 20 років — 1,002
В новім обезпеченні на ціле життя для нових членів — 2,586
В новім обезпеченні на ціле життя для старих членів — 15,641

Разом 20,983

ЗВІТ КОНТРОЛІ ГОЛОВНОГО ФІНАНСОВОГО СЕКРЕТАРЯ-КАСІЄРА ВІД 1-го ЛИПНЯ ДО 31-го ГРУДНЯ 1935 Р.

П Р И Х О Д И:

	З місячних вкладок	Процент від бондів	Процент від моргечів	Процент з банків	Сирітські части	Відзнаки книги і ін.	Сплати моргечів	Сплати бондів	Сплати позичок	Рент	Звороти	Заробок на бондах	Проц. від позичок	Перенос з резерви і Мол. Деп.	Сподаж і заробок на прапертах	Звороти стипендій	РАЗОМ
Липень	42,213.05	1,977.50	3,534.68	1,374.31		1,110.00	3,924.35		442.17				1,177.15	215,017.00			270,770.21
Серпень	43,771.20	579.61	3,277.63		230.75		138.13		17,521.00				1,654.02				67,172.34
Вересень	43,080.39	3,046.26	4,772.15		800.00		10,316.52		1,185.00				1,238.56				64,438.88
Жовтень	42,817.92	1,131.25	2,571.31				119,952.54	4,000.00	1,622.00				981.44	16,395.75			189,472.21
Листопад	42,920.63	2,719.37	2,607.10		400.00		18,128.32		3,159.90				1,055.60				70,990.92
Грудень	43,902.07	5,785.74	10,929.22	463.37	3,951.07		5,040.16	82,462.00	1,079.00	42,602.13	4,800.00	1,292.50	1,432.51	90,172.50	56,109.33	100.00	350,121.60
Разом	258,705.26	15,239.73	27,692.09	1,837.68	6,491.82		157,500.02	86,462.00	25,009.07	42,602.13	4,800.00	1,292.50	7,539.28	321,585.25	56,109.33	100.00	1,012,966.16

Р О З Х О Д И:

	Фонд посмертний	Фонд адміністр.	Фонд резервовий	Фонд конвенц.	Фонд запомог	Фонд народний	Фонд сирітський	Моргечі	Бонди	Позички	Реальність	РАЗОМ
Липень	223,874.46	5,894.36			1,785.00		1,170.35	23.49		8,448.00	1,474.58	242,670.24
Серпень	27,695.00	16,523.19			1,690.00		1,096.20	41,606.73		12,462.00	1,484.33	102,557.45
Вересень	9,273.35	5,715.92			1,450.00	50.00	1,213.70	4,070.11	10,300.00	11,110.00		43,183.08
Жовтень	34,282.13	16,890.32		47.78	1,520.00		3,188.69	55,619.04	61,200.00	6,673.00	118,067.88	297,488.84
Листопад	16,579.83	8,766.12			1,930.00		2,224.98	3,217.02		7,708.00	17,913.13	58,339.08
Грудень	110,341.45	32,169.63			1,899.20		1,914.59	38,316.61	77,498.24	11,633.00		273,772.72
Разом	422,046.22	85,959.54		47.78	10,274.20	50.00	10,808.51	142,853.00	148,998.24	58,034.00	138,939.92	1,018,011.41

ЗВІТ КОНТРОЛІ ГОЛОВНОГО ФІНАНСОВОГО СЕКРЕТАРЯ-КАСІЄРА. — ЗАГАЛЬНІ ПРИХОДИ І РОЗХОДИ ЗА РІК 1935.

П Р И Х О Д И:

	З місячних вкладок	Процент від бондів	Процент від моргечів	Процент з банків	Сирітські части	Відзнаки книги і ін.	Сплати моргечів	Сплати бондів	Сплати позичок	Рент	Звороти	Заробок на бондах	Проц. від позичок	Перенос з резерви і Мол. Деп.	Сподаж і заробок на прапертах	Звороти стипендій	РАЗОМ
1-ий ½ рік	248,771.06	18,266.73	23,202.19	1,611.32	1,350.00	24.24	95,169.21	289,177.75	3,622.65	1,249.97	290.00	6,209.42	8,235.22	434,381.23			1,131,560.99
2-ий ½ рік	258,705.26	15,239.73	27,692.09	1,837.68	6,491.82		157,500.02	86,462.00	25,009.07	42,602.13	4,800.00	1,292.50	7,539.28	321,585.25	56,109.33	100.00	1,012,966.16
Разом	507,476.32	33,506.46	50,894.28	3,449.00	7,841.82	24.24	252,669.23	375,639.75	28,631.72	43,852.10	5,090.00	7,501.92	15,774.50	755,966.48	56,109.33	100.00	2,144,527.15

Р О З Х О Д И:

	Фонд посмертний	Фонд адміністр.	Фонд резервовий	Фонд конвенц.	Фонд запомог	Фонд народний	Фонд сирітський	Моргечі	Бонди	Позички	Реальність	РАЗОМ	РАЗОМ
1-ий ½ рік	141,453.39	56,853.35	359,945.48		9,240.72	4,615.02	10,191.60	78,666.76	210,242.50	72,117.00	86,150.54		1,029,476.36
2-ий ½ рік	422,046.22	85,959.54		47.78	10,274.20	50.00	10,808.51	142,853.00	148,998.24	58,034.00	138,939.92		1,018,011.41
Разом	563,499.61	142,812.89	359,945.48	47.78	19,514.92	4,665.02	21,000.11	221,519.76	359,240.74	130,151.00	225,090.46		2,047,487.77

БІЛЯНС УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЗІСТАВЛЕННЯ ЗА 6 МІСЯЦІВ 1935 Р.

Готівка з кінцем червня 1935 року остала — $ 358,334.92
Прихід за 6 місяців — 1,012,966.16

Разом — $1,371,301.08
Розхід за 6 місяців — 1,018,011.41

Готівка з кінцем грудня 1935 р. остає $353,289.67

ЗІСТАВЛЕННЯ ЗА 1935 РІК.

Готівка з кінцем 1934 року остала — $ 256,250.29
Прихід за 1935 рік — 2,144,527.15

Разом — $2,400,777.44
Розхід за 1935 рік — 2,047,487.77

Готівка з кінцем грудня 1935 р. остає $353,289.67

Білянс Українського Народного Союза.

Стан чинний:

Готівка — $ 353,289.67
Моргеджі — 1,259,514.84
Бонди — 871,040.99
Реальности — 679,847.24
Дім У. Н. Союза — 110,000.00
Позички членам — 447,037.50

Разом $3,720,730.24

Стан довжний:

Фонд посмертний нових родів обезпечення — $2,886,165.27
Фонд резервовий — 98,501.19
Фонд адміністраційний — 110,664.43
Фонд запомоговий — 76,939.14
Фонд народний — 5,703.61
Фонд конвенційний — 27,702.76
Investment & Mortality Fluctuation Fund — 224,964.00
Фонд посмертний старого роду обезпечення — 84,655.83
Фонд сирітський — 205,434.01

Разом $3,720,730.24

ЗВІТ З КОНТРОЛІ МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНУ У. Н. С. ВІД 1. ЛИПНЯ ДО 31. ГРУДНЯ 1935 Р.

П Р И Х О Д И

	З місячних вкладок	Процент з банків	Процент від бондів	Процент від моргеч.	Рент від реальности	Сплата бондів	Сплата моргечів	Заробок на бондах	РАЗОМ
Липень	2,399.90	135.00	513.75	588.52			2,244.75		5,881.92
Серпень	2,410.21		200.87	649.50			200.00		3,460.58
Вересень	2,368.56			973.20			217.50		3,559.26
Жовтень	2,346.91			255.15			112.25		2,714.31
Листопад	2,327.71		1,954.65	728.80		19,305.00	85.00		24,401.16
Грудень	2,370.07	89.68	106.25	686.85	4,006.08		50.00		7,308.93
Разом	14,223.36	224.68	2,775.52	3,882.02	4,006.08	19,305.00	2,909.50		47,326.16

Р О З Х О Д И

	Виплати посм. запомог	Платні пом. сил	Молодечий журнал	Праці друк. і т. п.	Актюар	Моргечі	Реальність	Видатки канцелярії	Перенос до УНС за діти	Бонди	Нагороди	Процент на морг. і бонд.	РАЗОМ
Липень	400.00	212.00	475.00		500.00			25.00					1,612.00
Серпень	130.00	269.00	475.00					25.00			50.00		949.00
Вересень	320.00	216.00	475.00			1,000.00		25.00					2,036.00
Жовтень	344.00	216.00	475.00			15,931.68		25.00				351.83	17,343.51
Листопад	100.00	270.00	475.00	330.51				25.00		305.00			1,505.51
Грудень	263.00	216.00	475.00	321.85				25.00	6,860.00	24,750.00	821.50	49.48	33,781.[illegible]3
Разом	1,557.00	1,399.00	2,850.00	652.36	500.00	16,931.68		150.00	6,860.00	25,055.00	871.50	401.31	57,227.85

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ У. Н. СОЮЗА. — ЗАГАЛЬНІ ПРИХОДИ І РОЗХОДИ ЗА РІК 1935-тий.

П Р И Х О Д И

	З місячних вкладок	Процент з банків	Процент від бондів	Процент від моргеч.	Рент від реальности	Сплата бондів	Сплата моргечів	Заробок на бондах	РАЗОМ
1-ий ½ рік	14,603.30	850.26	1,280.80	4,152.04		12,086.50	50,862.92	112.50	83,948.32
2-ий ½ рік	14,223.36	224.68	2,775.52	3,882.02	4,006.08	19,305.00	2,909.50		47,326.16
Разом	28,826.66	1,074.94	4,056.32	8,034.06	4,006.08	31,391.50	53,772.42	112.50	131,274.48

Р О З Х О Д И

	Виплати посм. запомог	Платні пом. сил	Молодечий журнал	Праці друк. і т. п.	Актюар	Моргечі	Реальність	Видатки канцелярії	Перенос до УНС за діти	Бонди	Нагороди	Процент на морг. і бонд.	РАЗОМ
1-ий ½ рік	2,358.00	1,378.00	2,850.00	638.35	151.80	6,878.48	50,750.92	150.18		9,914.00			75,069.73
2-ий ½ рік	1,557.00	1,399.00	2,850.00	652.36	500.00	16,931.68		150.00	6,860.00	25,055.00	871.50	401.31	57,227.85
Разом	3,915.00	2,777.00	5,700.00	1,290.71	651.80	23,810.16	50,750.92	300.18	6,860.00	34,969.00	871.50	401.31	132,297.58

ЗІСТАВЛЕННЯ ЗА 6 МІСЯЦІВ 1935 Р.

Готівка з кінцем червня 1935 р. остала — $72,683.11
Прихід за шість місяців — 47,326.16

Разом — $120,009.27
Розхід за шість місяців — 57,227.85

Готівка з кінцем грудня 1935 р. остає $62,781.42

ЗІСТАВЛЕННЯ ЗА 1935 РІК.

Готівка з кінцем грудня 1934 року остала — $ 63,804.52
Прихід за 1935 рік — 131,274.48

Разом — $195,079.00
Розхід за 1935 рік — 132,297.58

Готівка з кінцем грудня 1935 р. остає $62,781.42

Білянс Молодечого Департаменту У. Н. С.

Стан чинний:

Готівка — $ 62,781.42
Моргеджі — 147,197.18
Бонди — 109,419.00
Реальности — 56,650.92

Разом $376,048.52

Стан довжний:

Фонд посмертний — $273,939.03
Фонд адміністраційний — 102,109.49

Разом $376,048.52

Пояснення до табель приходів і розходів.

Табелі приходів і розходів зладжені з фінансових книг з обороту готівки й інших книгових позицій за 1935 рік. Хоч ця табеля виказує, що розхід за шість місяців був більший ніж прихід, та одначе це не значить, що загальний маєток організації може зменшився. Це тільки зменшилася готівка, бо її ужито на інвестиції. Загальний маєток за 1935 рік збільшився на суму $325,953.10.

В Молодечім Департаменті готівка зменшилася на суму $1,023.10, а маеток збільшився на суму $22,974.06. Разом приріст усіх фондів, крім друкарні і книгарні Свободи, виносить суму $348,927.16.

(Докінчення на стороні 4-тій).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО БУВШИХ УЧЕНИЦЬ РІДНОЇ ШКОЛИ ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ ПРИ ВУЛ. МОХНАЦЬКОГО 12.

Сподіюся, що всім відомо про те, що школа ім. Шевченка у Львові обходила 35-літній ювилей свого існування при участи великого числа бувших її учениць. При тій нагоді зібрано дещо гроша, за котрий рішили купити в горах хатину з двох-трьох кімнат на літнище для учительства тієї школи, що тепер дуже лихо платне, а то і довший час не одержує платні. До цього учительського збору належить і дуже заслужена серед українського громадянства Константина Малицька. Зібрана сума така мінімальна (700 зл.), що за неї ще нічого не можна набути і конечно треба її доповнити. Недавно комітет школи звернувся до мене з зазивом, щоб в Америці і Канаді зорґанізувати бувших її учениць, а то і всіх, кому лежить на серці добро Рідної Школи, та прийти з допомогою. Цею дорогою, в імені школи, звертаюся до українського загалу в Америці і Канаді з проханням складати жертви на повищу ціль і слати їх на адресу: Школа ім. Шевченка у Львові, вул. Мохнацького 12, також через Обеднання, або на мої руки. Думаю, що бувші учениці обовязково зложать жертви, а то і оподаткують себе місячними датками. Цього надіюся. А хто бажав би яких інформацій в тій справі, може звернутися до мене на адресу:

Анастасія Кочан,
105 Wilhelm court, Joliet, Ill.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписана членицця 268 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $25, які стали мені великою помічю. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Евгенія Мельник.

Я, нижче підписаний член 361 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $75, котра стала мені і моїй рідні великою помічю у часі моеї недути. Бажаю якнайкрашого успіху У. Н. Союзові. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Йосиф Катуська.

Згідно з банковими книжечками і банковими виказами готівка знаходиться в банках, котрі подаємо в цьому звіті. Банк, зазначений зіркою, це банк заморожений.

Готівка У. Н. Союза, старих і нових родів обезпечення, знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва Фонду	Сума:	Разом:
Peoples Trust Co.	Shamokin, Pa.	558	Sav. Dept.	Orphan's Fd.	$ 6,218.71	$ 6,218.71
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	182,746	Sav. Dept.	Adm. Fd.	14,108.01	
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	202,352	Sav. Dept.	Adm. Fd.	13,684.90	27,792.91
First National Bank	Jersey City, N. J.	656	Sav. Dept.	Indg. Fd.	15,183.18	15,183.18
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.	16,955	Sav. Dept.	Mort. Fd.	780.30	
Commercial Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	52,491.84	53,272.14
Trust Co. of New Jersey	Jersey City, N. J.	16,279	Sav. Dept.	Mort. Fd.	7,030.35	7,030.35
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.	8,209	Sav. Dept.	Reserve Fd.	4,575.05	
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	30,533.17	35,108.22
Linden Trust Co.	Linden, N. J.		Check Acc't	Mort. & Res. Fd.	2,631.19	2,631.19
Elizabethport Banking Co.	Elizabeth, N. J.	16,091	Sav. Dept.	Mort. Fd.	11,091.65	11,091.65
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	1,564	Sav. Dept.	Mort. Fd.	17,616.66	
Germania Mut. Saving	Elizabeth, N. J.	4,647	Sav. Dept.	New Mort. Fd.	335.43	17,952.09
National State Bank	Elizabeth, N. J.	6,482	Sav. Dept.	Reserve Fd.	6,995.31	6,995.31
Central Home Trust Co.	Elizabeth, N. J.	5,899	Sav. Dept.	Mort. Fd.	6,548.27	6,548.27
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Odm. Fd.	565.30	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Orphan's Fd.	151.05	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	National Fd.	5,703.61	6,419.96
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.	105,713	Sav. Dept.	Mort. Fd.	11,935.11	
Fidelity Union Trust Co.	Newark, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	736.00	12,671.11
* N. J. National Bank & Trust Co.	Newark, N. J.	19,297	Sav. Dept.	Adm. Fd.	2,725.77	2,725.77
Howard Sav. Institution	Newark, N. J.	547638	Sav. Dept.	Conven. Fd.	2,946.78	2,946.78
Integrity Trust Co.	Philadelphia, Pa.	32502	Sav. Dept.	Mort. Fd.	11,188.28	11,188.28
Chase National Bank	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	73,192.94	73,192.94
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Ddm. Fd.	33,197.36	
Irving Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Indegent Fd.	11,082.90	44,280.26
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Orphan's Fd.	10,040.55	10,040.55
				Total	$353,289.67	$353,289.67

Готівка Молодечого Департаменту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Назва Фонду	Сума:	Разом:
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	3,730	Sav. Dept.	Mort. Fd.	$ 6,372.25	
Elizabeth Trust Co.	Elizabeth, N. J.	10,474	Sav. Dept.	Mort. Fd.	893.92	$ 7,266.17
Harmonia Mutual Sav. Ass'n	Elizabeth, N. J.	21,446	Sav. Dept.	Adm. Fd.	27,308.98	27,308.98
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	245.39	
Union County Trust Co.	Elizabeth, N. J.		Check Acc't	Adm. Fd.	5,180.69	5,426.08
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.	18,336	Sav. Dept.	Adm. Fd.	3,759.82	
N. J. Title Guar. & Trust Co.	Jersey City, N. J.		Check Acc't	Mort. Fd.	9,733.27	13,493.09
Public Nat'l Bank & Trust Co.	New York, N. Y.		Check Acc't	Mort. Fd.	9,287.10	9,287.10
				Total	$62,781.42	$62,781.42

Готівка Сиротинця-Захисту У. Н. С. знаходиться в отсих банках:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Nat'l Newark & Essex Banking Co.	Newark, N. J.	20,360	Sav. Dept.	$19,364.50	$19,364.50
U. S. Saving Bank of Newark, N. J.	Newark, N. J.	140.488	Sav. Dept.	8,070.16	8,070.16
Hudson County National Bank	Jersey City, N. J.		Check Acc't	3,751.59	3,751.59
			Total	$31,186.25	$31,186.25

Фонд ім. С. Ядловського ульокований:

Імя банку:	Місцевість:	Ч. кн.:	Конто:	Сума:	Разом:
Provident Inst. for Savings	Jersey City, N. J.	5,279	Sav. Dept.	$2,445.36	$2,445.36

Головна Контрольна Комісія на своїм засіданні в лютім 1936 р. провірила все діловодство Головної Канцелярії У. Н. Союза й заряду „Свободи" за другий піврік 1935 року й стверджує, що приходи й розходи ріжних департаментів У. Н. Союза та маєтковий стан до кінця минулого року були такі, як подано повище.

Діловодство виконних урядників провадиться зразково й в порядку. Контрольна Комісія також завважила значний зріст у маєтку Союза, не зважаючи на ріжні перешкоди з боку власників реальностей, на яких У. Н. Союз має морґеджі, та на інші обставини, спричинені депресією.

ЗА ГОЛОВНУ КОНТРОЛЬНУ КОМІСІЮ У. Н. СОЮЗА:

О. Е. Малицький, предсідник; **Д. Капітула, А. Пашук,** члени.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Велике протестаційне віче проти варшавського присуду.

В неділю, дня 23. лютого 1936 р., відбулося в Купер Юніон Гол в Ню Йорку протестаційне віче у звязку з несправедливим і жорстоким присудом над молодими українськими націоналістами у Варшаві. На віче прибуло коло дві й пів тисячі українських патріотів з Ню Йорку й околиць. Вічем проводив п. Дмитро Галичин, голова протестаційного комітету, а секретарювали вибрані секретарі тогож комітету, пп. д-р С. Демидчук і м-р В. Душник.

Д. Галичин як перший з промовців подав причини протестаційної акції, які нас, як українців змушують ставати в обороні переслідуваного українського народу на корінних наших землях. Він теж переповів жорстокий присуд та голоси поляків, які також осудили методи слідства, процесу й присуду! Революційно-націоналістичний рух під проводом ОУН є єдино-правильним шляхом, і тільки Бандера і товариші, а не Мудрий-Целевич, є справжніми провідниками й представниками українського народу.

Еміґрація мусить брати живу участь в боротьбі за українську державність, бо до цього ми є зобовязані спільністю української крови й нації.

Адв. Мих. Пізнак говорив англійською мовою про ті злочини й нещастя, які спричинює Польща й її загарбницький імперіялізм українському народові. Доки на европейському сході не повстане українська держава на суцільно-етноґрафічних її межах, до цього часу не може бути мови про лад і порядок в европейському, а навіть світовому житті.

М-р Вол. Душник у своїй промові, що виголосив українською мовою, представив докладно всі правнині й процедурально-слідчі сторони варшавського процесу. У тому суді польська сторона, цебто прокуратура й суд станули на становищі не справедливости, але вони керувалися шовіністичними мотивами. Це увидатнювалося в забороні української мови підсудним, в каранні підсудних темницями, свідків високими грошевими карами та тюрмою. Навіть адвокатів суд не поминув, і повів проти них шалену нагінку, що обурювало навіть польські правничі кола. Дальше промовець представив вірно всіх обвинувачених націоналістів, подав їх соціяльний стан та докладну характеристику їх і поведення на салі розпав перед великою карою.

Потім говорив по англійськи о. І. Балькунас, литовський католицький священик. Він в прегарній промові сказав, що у Варшаві не судили ані України ані Литви, бо там головним винуватцем була сама Польща, яка обікрала в поганий спосіб українські, литовські й білоруські землі. Він заявив, що намагання поляків, чи то на варшавському процесі чи в соймових деклятаціях міністра Бека, представити литовську державу як авантурницю, що бажає заколоту в світі — є суто неправдивими! Коли навіть українські політичні діячі знаходять слушне попертя чи симпатії в литовського народу, то це може вийти тільки на користь тому останньому, бо Литва як культурна й католицька держава не може не розуміти справедливих змагань українського народу! Литва й Україна були, є й будуть все приятелями, цього вимагає сучасність і так було в минувшині!

Л. Мишуга говорив по українськи про ідейно-моральну сторону варшавського процесу. Там стерлися між собою дві державницькі ідеї — два народи й дві моралі, мораль польська й мораль українська. Крім того, на цьому процесі станули проти себе два напрями в українському політичному житті: старий, що вірить в еволюційність української державности, й молодий, націоналістично - революційний, який з вірою в національні сили хоче збройним шляхом вибороти самостійність Укаріни. Польська мораль — це мораль Риму перед упадком. З двобою цих двох моралей українська державницька ідея і мораль вийшли з варшавського процесу неоскверненими.

Після того переведено збірку на українських політичних вязнів.

Наступним промовцем був литовець сот. Юрґела, адвокат з Бруклина, командант литовсько-американського леґіону! Він говорив, що ніяка сила не спинить визвольних змагань українського народу, за яким стояла й стоятиме литовська нація! Бо українці не йдуть на чуже добро, вони не роблять так як польські завойовники, що використали конюнктуру й забрали безправно українські й литовсько - білоруські землі. Проти таких злочинів мусить боротися Україна разом з Литвою, така боротьба, хоч вимагає великих жертв, але раньше чи пізніше, вона принесе належний овоч, бо недалекий цей час, коли від Балтику по Чорне може стоятиме одна могутня Українсько-Литовська Держава!

Опісля промовляв третий з черги литовець, п. Балаітіс, голова литовсько-американських клюбів. Він також, як два його земляки, представив польську завойовницько-авантуристичну політику супроти хвилево ослаблених народів. Тому український нарід і нарід литовський мусять іти спільно проти спільного ворога!

Панна Павлина Мигаль виголосила промову по анґлійськи, звернену до українсько-американської молоді. Вона звернула спеціяльну увагу на те, що в українському визвольному рухові мусять брати участь всі наші верстви, деб вони не були. А завданням теперішньої української молоді повинна бути посильна й енерґічна праця для української справи.

Д-р С. Демидчук говорив по українськи, що не тільки Польща винна тому, що український нарід терпить. Ліґа Націй покриває ці злочини, а чейже поляки взяли певні зобовязання супроти українців. Таксамо Ліґа Націй фаворизує большевицьку Москву й впроваджує її на европейський терен. Чехословаччина пішла слідом за большевиками й тепер арештує й виселює українську політичну еміґрацію.

На кінець адв. М. Радик прочитав резолюції віча анґлійською мовою, які всі присутні приняли повстанням з місць. Резолюції пересилається до Ліґи Націй, до Вашинґтону, до польського, японського, анґлійського, французького, італійського уряду.

Опісля п. Галичин закрив віче та візвав присутніх до відспівання українського національного гимну.

Віче ствердило, що американська Україна далі стоїть на сторожі Великої Державницької Ідеї Української Нації, та що наша еміґрація є разом з Бандерою й Лебедем!

В. Д.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Наша коляда.

Час коляди це та хвиля, коли ми обовязково повинні подумати про край не тільки при Святій Вечері гарним споминoм, але теж дати йому і матеріяльну поміч. Про те подумали члени Українського Горожанського Клюбу і члени та уряд відділу 362 У. Н. Союза. Думаю, що ми повинні радіти, що маємо такі хвилі в році, коли можемо відновити наші звязки з рідним краєм, коли можемо поглянути один одному в очі при коляді як брат братові, коли можемо зустрітися як члени одної родини. Ми повинні бути задоволені, що є ще між нами ті люди „старої дати", що вже старі літами, а молоді духом. Бо тільки таким способом вдержимо наше українське життя в громаді. Тішимося, що завдяки нашому Клюбови маємо вже гарно оправлені українські книжки в бібліотеці, спроваджені з книгарні „Свободи". Заходім до цеї бібліотеки і читаймо їх. За рік, як буде заінтересування українською книжкою, обіцяли нам закупити нових українских книжок за $100.

Колядували цього року: В. Кушнір, П. Роґоза, А. Крупа, П. Стадники і І. Сидорський з Брістол. В Трентоні зібрано $30.70, в Брістол, Па., $8.50. Разом $39.20. На автомобіль і листування видано $3.70. До Обеднання вислано $35.50 з таким призначенням: $17 на визвольну боротьбу, $15 на Рідну Школу, а $3.50 на сироти в Філядельфії.

Жертвували по $2: Й. Квасній, Р. Караїм, о. Д. А. Сімков; по $1: П. Стадник, М. Палажій, І. Олександрович, П. Роґоза, С. Канюка, Й. Осередчук, І. Сидорський, І. Питій, І. Івашків, М. Думанський, П. Ґольґун, Д. Шумський, Марія Лівач, А. Кривий, Ю. Скоропад, Анна Терлецька, о. В. Білон і П. Кинда; по 50 ц.: І. Шиґда, М. Лесняк, Г. Білецький, Франя Николенко, Евдокія Гринько, Анна Курко, І. Серняк (25), В. Возловський (25), І. Мороско, П. Черкас, Г. Білецький, В. Великий, В. Кушнір, П. Лещук, Й. Сабат, Маланія Праць, П. Єдлінський, Анна Гавришко, С. Каламан, Каролина Паславська, М. Дідун, Анна Мандзюк, М. Александрович, І. Сабат, А. Крупа, О. Петришин, Олена Слабіцька, П. Корсак (25), А. Володкевич (25).

Павло Стадник.

—o—

НОРТ-САЙД ПІТСБУРҐ, ПА.

Коляда на Рідний Край.

На поклик Українського Народнього Комітету, що складається з усіх представників національних орґанізацій при греко-кат. церкві св. Юрія в Норт Сайд, Пітсбурґ, Па., зголосилося кількох охочих працівників на народній ниві, щоби перевести коляду на Рідний Край.

Заколядовано $58. На теперішні тяжкі часи, серед безробіття, і ця сума значна. Вона ясно свідчить, що любов до своєї безталанної неньки України не згасла в серцях американських українців.

На зборах Українського Народнього Комітету в неділю, дня 26 січня б. р. розділено заколядовані гроші як слідує: $23 на Рідну Школу і $10 на визвольну боротьбу вислано через Обеднання, $25 на Лемківщину вислано до касієра Лемківського Комітету.

Колядували: Йосиф Опалка, Михайло Федорів, Михайло Лейбик, Іван Цвік, Микола Струсь, Іван Кметик, Михайло Мощак, Теодор Сенько, Антін Мицьо. Жертвували: по $1: М. Федорів, о. В. Козоріз, Й. Опалка, Д. Гарасим, В. Василько, І. Феденько, Т. Тимків, І. Кметик, І. Цвік, К. Гавриляк, І. Гавриляк, М. Рудишин, І. Процик, В. Курилич, С. Левицький, А. Потічний, А. Данило, П. Марцінковський, Андрій Данило, В. Оборишко, М. Сарахман, І. Кіч, І. Солонина, Г. Лазор, М. Тимочко, В. Стадник, П. Попадин, О. Бриндзя, М. Наконечний, К. Добрянська, Т. Балик, П. Добрянський, В. Кренца, М. Боднар, І. Коберський, П. Гумилович, В. Станко, В. Мурза, П. Вислоцький, М. Іванцик, М. Олійник, М. Баранський, І. Набережний; по 50 центів: Т. Сенько, М. Лейбик, Н. Струсь, М. Мощак, А. Онишко, Г. Процик, Т. Ковток, М. Корицький, М. Вуйко, О. Білик, О. Гнідець, Т. Мідянка, Л. Цеклинський, А. Віхрик, Т. Канирка, Г. Марусяк, А. Мицьо, І. Орловський, І. Сторошко, М. Кудранич, Н. Вархоляк, І. Мосур, Ю. Лефко, О. Пукач, І. Дмитрович, В. Процьь, С. Дзюба; по 45 центів: Н. Дербіш; по 30 цнт.: С. Опалка; по 25 цнт.: Н. Козар, А. Пуняк, Г. Хитра.

За уряд Українського Народнього Комітету:

М. Лейбік, голова;
Й. Опалка, касієр;
І. Цвік, секретар.

